

І сьогодні
нагайтесь,
і свого не
пуритесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

Регістрація і Агенція пошти
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07308
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0238
(201) 434-0239
або пошти (212) 227-4129
УБСосоз: (201) 431-2206
або пошти (212) 227-5220
(212) 227-5221

РІВ. LXXXII Ч. 111. ДЖЕРСІ СІТІ І НЬЮ ЙОРК СЕРЕДА, 11-го ЧЕРВНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, JUNE 11, 1975 No. 111. VOL. LXXXII.

Закінчення праці над історією української медицини і освіти — головна мета проф. д-ра В. Плюща під цю пору

На фото (зліва): проф. д-р
Василь Плющ, д-р Надія Плющ і м-р Ігор Ворончук

Джерсі Сіті. — Користуючись свого недовгого перебування на території ЗСА, у зв'язку з ювілейним з'їздом Українського Лікарського Товариства Північної Америки, відомий український лікар, науковець і громадський діяч проф. д-р Василь Плющ відвідав в товаристві своєї дружини, також лікаря, д-р Надії та її сина м-ра Ігоря Ворончука, "Свободу" в п'ятницю 6 червня і Український Народний Союз, цікавившись теперішнім станом і розвитком цих установ та інформуючи про українське політичне і громадсько-культурне життя на території Західної Німеччини, а також про свою працю над завершенням історії української медицини і освіти. Збірка матеріалів для цієї історії та її опублікування — це мета його життя. — Завдяки проф. д-ру В. Плющу, розповідаючи про розробку ним дані про українських медиків, які студіювали в інституті на західних університетах.

Проф. д-р В. Плющ — відомий член НТШ та УВАН, а також активний член Українського Лікарського Товариства Північної Америки, який цікавиться діяльністю українських лікарів, в засягну їхньої професії і як українських громадян.

Проф. д-р В. Плюща можна назвати за ідеаліста громадянина. Він завжди зміг дуже адало пошукати у своєму житті ці два елементи професійної праці і громадянського обов'язку, що дуже наглядно виявилось в роки Другої світової війни і після неї вже в еміграційних умовах. Проф. д-р В. Плющ, попри свою професійну працю, приймав активну участь в українському громадському житті, був ініціатором відновлення

В Оттавському Університеті продаватимуться курси української мови і літератури

Оттава, Канада (Н. Н.). — В академічному році 1975-76 (в осінньому та зимовому триместрах) у програмі бакалаврату (В. А.) Відділу слов'янських студій Оттавського Університету викладатимуться курси української мови та літератури, а саме: 1) — початковий (1078), 2) — середній курс (2078) та 3) — найвищий курс української мови (4078). До програми бакалаврату включено також курс літератури, а саме "Вибрані автори української літератури" (3074). Курси зачинаються на початку вересня ц. р. і закінчуються у квітні 1976 р. Кожний з цих курсів заховується студентом до його програми бакалаврату.

У програму вищих курсів (М. А. та Р. Д.) в осінньому триместрі, від вересня до грудня ц. р., входять такі курси: 1) — Романтизм в українській літературі (5971), 2) — Вибрані проблеми з української літератури (5905), 3) — Наукові дослідження в українській літературі і мові (9000). У зимовому триместрі до квітня, у програму вищих курсів входять семінари сучасної української

ПРЕЗ. ФОРД ЗАПОВІДАЄ ПЕРЕВІРКУ ДІЯЛЬНОСТІ РОЗВІДЧОЇ АГЕНЦІЇ

Вашингтон. — Промовляючи на пресовій конференції у понеділок, 9 червня, президент Джералд Форд повідомив, що день пізніше оприлюднить 299-сторінковий звіт т. зв. Комісії Рокфеллера, яка від січня ц. р. розглядала адекватну належальну діяльність Центральної Розвідної Агенції (СІ-Ай-Ей) на території ЗСА. Президент зазначив, що оприлюднить і передасть Департаментові справедливості цю частину звіту, яка стосується заходів, що працівники СІ-Ай-Ей маршували власний статут веденням розвідної діяльності в самій Америці, а Департаменту справедливості вирішити чи пригрозити когонебудь до судової відповідальності, але Президент наразі не оприлюднить цієї частини звіту, яка торкається заходів, що працівники цієї агенції були причетні до планування атак на провідників чужих держав. Натомість цю частину звіту, яка також до частини матеріалів, які має в цій справі Вільям Дікс, Президент передасть конгресові спеціальним комісіям, які розслідують діяльність всіх американських розвідних агенцій, і також Департаментові справедливості.

Частину звіту, яка заздала за можливістю причетності СІ-Ай-Ей до планування атак, не буде тепер оприлюднена з огляду на питання державної безпеки і тому, що оприлюднена містить інформацію Нелсона Рокфеллера, який не закінчив розслідування цих заходів проти СІ-Ай-Ей. Президент Форд підкреслює, що не буде жодних спроб зазігати цю справу, як це було з Воєнською аферою, бо конгресові спеціальні комісії та Департаменту справедливості одержать всі потрібні документи й матеріали. Згодом заходи в справі планували

КУК інтервеніє в справі іміграції українців до Канади

Вінніпег (КУК). — Дня 5 червня 1975 р. Центральний КУК переслав до Спеціального Парламентарного Комітету для справ іміграції в Оттаві свої доповіді в справі іміграції і поселення українців в Канаді.

В цьому зверненні зокрема підкреслено такі три питання:

— Переселення українців з України під советським режимом, головним звертаючи увагу на подання членів родин, які бажать поселитися в Канаді;

— Переселення до Канади українських родин з інших країн світу, а зокрема з країн Південної Америки,

Канадський уряд досі виплатив 19 мільйонів доларів на піддержку національних культури

Оттава. — На окремий запит сенатора Павла Юзика державний секретар Канади Аллан Дікс Мек Екен подав докладні дані інформації відносно федеральних допомог на потреби багатокультурності в Канаді. В цій інформації говориться, що від жовтня 1971 року, від часу коли федеральний уряд розпочав згідно з ухвалою парламенту здійснювати політику багатокультурності, до 31-го березня 1975 р. виплачено на культурні потреби поодинокі національно-етнічні групи 19,160.000 доларів. На бюджетний 1975-76 рік передбачено суму 5,601.000 доларів. Виплатою допомог для національних груп для розвитку культурних здобутків займається тепер міністерство праці, а безпосередній наг-

КОНГРЕСМЕН ДАДД ВИКОНАВ ПРОХАННЯ СВОЇХ ВИБОРЦІВ ТА ВІДВІДАВ ДРУЖИНУ ЛЕОНІДА ПЛЮЩА В ЙІ КИЇВСЬКОМУ ПОМЕШКАННІ

Українська делегація в розмові з конгресменом Даддом перед його відвідом на відвідині в Советському Союзі. На фото (зліва): конгресмен Крістофер Н. Дадд, Богдан Качоровський, Максим Кошур, Данило Соколовський, Євген Гулич.

АМЕРИКА ДОПОМАГАЄ СОВЕТСЬКОМУ СОЮЗОВІ КОШТОМ СВОЇХ ГРОМАДЯН — ТВЕРДИТЬ СЕН. СТВЕНСОН

Філадельфія. — Газета "Нешнл Стар" у своїй редакційній статті у виданні з 7-го червня, цитуючи інформацію, подані демократичним сенатором Адамом Стивеном із Ілліной, висловила протест проти надмірної допомоги, яку Америка досі надавала Советському Союзу. Сенатор Стивенсон твердить, що ЗСА за останні два роки згідно із забороненою політикою, випрацюваною державним секретарем Генрі Кіссіджером і попереднім президентом Річардом Ніксоном, дали для СССР одиниць мільярдів доларів допомоги в готівці й кредитах на кращих умовах, ніж вони доступні для американських громадян. Советський Союз отримав 500 мільйонів доларів підтримки до СССР у формі кредитів, що, за твердженням "Нешнл Стар" стриваються до погіршення інфляції в Америці. Через ці позиції й кредити, наприклад, дуже зросли ціни на хліб, а через обмаль фондів дуже погіршується амери-

канська будівельна індустрія. Сенатор Стивенсон каже, що секретар Кіссіджер в дійсності провадив "програму закордонної допомоги для Советського Союзу", який після Америки має другий найвищий загальний національний прибуток, а ізоляційний від теперішньої світової економічної рецесії та мас великої запасу золота й нафти. Цю допомогу для СССР, пише газета "Нешнл Стар", Кіссіджер провадить в ім'я політики "відпущення".

Газета каже, що СССР став другим з черги найбільшим клієнтом американських банків, головним Експортно-Імпортного Банку ЗСА. Америка вислала для Советського Союзу таку машинерію, транспортні та сільськогосподарські продукти, які в дійсності скріплюють індустріальну базу СССР та зміцнюють його економіку. В той самий час Москва майже не допускає на свої ринки американських продуктів широкого вжитку.

ФІЛІПІНИ І КИТАЙ ВСТАНОВИЛИ ДИПЛОМАТИЧНІ ВЗАЄМИНИ

Маніла, Філіппіни. — В понеділок, 9 червня уряд Філіппін та комуністичного Китаю формально повідомили про встановлення дипломатичних взаємин. Договір в цій справі підписали в Пекині філіппінський президент Фердинанд Маркос та китайський прем'єр-міністр Чжоу Ен-лай. У тому ж самому часі міністри торгівлі Філіппін та Китаю підписали окремий торговельний договір. У висліді встановлення дипломатичних взаємин між Філіппінами і комуністичним Китаєм, Філіппіни зрівняли всілякі взаємини з китайським націоналістичним урядом на Тайвані. Упродовж найближчого місяця китайський націоналістичний уряд муситиме закрити свою амбасаду в Манілі.

Підписання філіппіно-китайських договорів про обмін дипломатичними представниками та торгівлю наспригло у висліді позитивної президенту Маркоса до Пекину, де він зустрінувся з Мао Тсе-тунгом та переговорив з прем'єр-міністром Чжоу Ен-лаєм. В поїзді до Китаю з Маркосом були ще

Гартфорд, Конн. — Місцева газета "Ді Гартфорд Кур'єнт" помістила у числі з 5-го червня ц. р. довшу інформаційну статтю з перебування конгресмена Крістофера Дадда в Советському Союзі, у якій згадується і про зустріч Дадда з дружину Леоніда Плюща, Тетяною Житинковою, в її Київському мешканні. Газета між іншим пише: "Чоловік, який постукав о год. 1.30 після півночі (до помешкання Тетяни) був 30-річний американський конгресмен, републиканець з Другого Дистрику в Стоунінгтон, Крістофер Дадд, син покійного сенатора Томаса Дадда із стеїту Коннектикат. Х. Дадд, член Юридичної комісії в Конгресі ЗСА, заявив у вітерок, 4-го червня, після свого повороту з СССР, що він, виконуючи прохання групи осіб з Коннектиката, передав советському урядові петицію, в якій опротестовується ув'язнення 34-річного математика Леоніда Плюща і 38-літньої історика Валентина Мороза. Плющ — пише газета — перебував під теперішню пору в закладі для зомов'ялених, а Мороз у ув'язненню. Обидвох обвинувачують в антисовєтській діяльності".

В дальшому газета інформувала, що конгресмен Дадд, перебуваючи в Москві одержав київську адресу дружини Плюща. Як тільки група конгресменів приїхала до Києва, Дадд і перекладач з американської амбасаді взяли таксі і поїхали на одержану адресу. "Я постукав у двері мешканця, який Дадд, о год. 1.30 і ми перебували в помешканні до год. 3-ої над ранком".

В часі розмови дружина П. Плюща заявила, що стан її чоловіка дуже критичний і нестерпними є також відносини, серед яких йому доводиться перебувати. Тетяна Плющ може відвідувати свого чоловіка два рази в місяць. В часі відвідин їх державть два метри розділення і в часі розмови постійно стоять два міліціанти. Советська влада, сказала конгресменові Даддові пані Плющ, постійно повторять її чоловікові, що якщо він змі-

нить своє антисовєтське наставлення то він буде вільною людиною. Досі Леонід Плющ відкидав усі пропозиції і намагання речників влади змінити це своє наставлення.

Конгресмен Х. Дадд розповів також про дві інші події, пов'язані з його поїздкою до СССР, а саме про зустріч і розмови з головою юристів "Левом Г. Смірновим, який разом з багатьма конгресменами, поїздивши сенатором Томасом Даддом, працювали в Нюрнберзі в часі процесу над гітлерівськими злочинцями, і зустріч з надіськими емігрантами у Відні, яким советська влада дозволила виїхати з СССР. У зв'язку з цією справою слід пригадати, що ще 19-го травня на передодні відїзду конгресмена Дадда до СССР зустрілася з ним окрема сформована делегація Відділу УККА з Колчестеру, яка вручила йому петицію в обороні Мороза і Плюща. Петицію підписали 4,500 осіб, прохачи при тому, щоб Х. Дадд в часі своїх зустрічей з офіційними чинниками в СССР домагався звільнення українських в'язнів. Делегація з'ясувала також критичне положення політичних в'язнів, звернула увагу на систематичне нехтування людських прав в Україні і планувала русифікацію. Українська сторона просила конгресмена Х. Дадда піддержати в Конгресі справу оборони українських політичних в'язнів. Конгресмен, який виявив велике здивування представленим йому справі, обидві перекладачі петицію на російську мову і передали її відповідним чинникам в Москві і Києві. При тому він зауважив, що ніхто скоріше не повідомив його про закладі резолюції в Конгресі, які він не тільки буде підтримувати, але поставити вимогу, щоб ця справа була передана на урядом ЗСА на розгляд в Об'єднаних Націях. Інформацію про відїздки української делегації в той же час конгресмен Х. Дадд, інж. Максим Кошур відмічує, що Х. Дадд обидва українців зустрінувшись з ними після його повороту з СССР для вивчення обговорюваних справ.

Советський підводний атомовий човен кружляв поблизу східного побережжя ЗСА

Вашингтон. — З Пентагону інформують, що советський підводний атомовий човен, озброєний 16-ма ракетами з атомовими головками, які він може вистрілювати навіть тоді, коли перебуває під водою, наблизився на 350 миль від східних берегів ЗСА, кружляючи спочатку на водах біля Кеп Код, Масс., а потім в околиці Норфолку, Вірджинія. Це незвичне наближення советського підводного корабля того типу викликало деяке здивування в Пентагоні, бо звичайно ці човни патрулюють на 1,300-1,400 миль від берегів Америки. Військові фахівці припускають, що ціллю такого наближення було мабуть бажання переконатися в реакції охорони служби ЗСА, і випробувати ефективність оборонних методів американської морської флотії у таких випадках. Советський човен був подібний до американського Полярис з такою самою кількістю ракет і з таким менш більш засягом стрільби на 1,300 - 1,600 миль віддалі. В повідомленні Пентагону не говориться, яка була реакція американської морської і повітряної флотії на цю несподівану "візиту" советського "гостя".

Як Америка могла б "дідгати" Советський Союз

Нью Йорк. — Популярний і ширококопаний журнал "Рідерс Дайджест" з червня 1975 р. помістив "поради" колишнього губернатора Каліфорнії Рональда Рігена, що треба зробити, якщо ЗСА збажають "дідгати" Советський Союз і зрівнятися життєвим рівнем з країною, яка вже більше як п'ятдесят років увела в себе соціалістичну систему. Цитуючи Рігена, журнал пише: "Ми повинні скоротити паливе - винагоро-

(Закінчення на стор. 3-4)

СВОБОДА **SVOBODA**
 Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07308.
 Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
 Subscription rates: per year — \$24.00, per 6 months — \$12.50, per 3 months — \$6.50. For change of address send \$1.00. For money orders payable to "Svoboda".
 Advertisements: per line — \$2.00, per 10 lines — \$15.00, per 20 lines — \$28.00. For "money orders" payable to "Svoboda".
 Printed and published by the Ukrainian National Ass'n, Inc. 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07308.

Дві сторони однієї медалі

Під кінець травня Президія Верховної Ради СРСР опублікувала "указ", накладаючи додаткові плати від грошових допомог, що їх советські громадяни одержують з-поза СРСР. Цей новий закон охоплює грошову допомогу від рідних й іншу допомогу, в тому також гонорари письменників, науковців тощо.

Мета цього нового закону про додаткове оподаткування ясна, советський режим хоче за всяку ціну унеможливити будь-які контакти своїх громадян зі Заходом. Щоб не робити цього прямо, советський верховодить придумав зручну для них посередню форму, яка на практиці нівелює вартість будь-якої допомоги зі зовні. Немає чей же ніякого значення вислати допомогу, платити гонорари і т. п., бо майже вся сума і так опиниться в руках тоталітарного режиму. Варто це нагадати, що додаткове оподаткування є у доповненні до вже існуючого оподаткування у висоті 30 відсотків всієї одержаної суми. Коли ж до того додати ще штучну вартість, встановлену для обліку советських карбованців на західну валюту, зокрема на американські долари, то тоді дістанемо повний образ советської політики, спрямованої на припинення контактів громадян СРСР з позасовєтським світом.

У той сам час, коли Президія Верховної Ради СРСР схвалювала цей свій новий "указ", в Женеві на т. зв. робочій сесії Європейської Конференції для Справ Миру і Співробітництва досягнуто погодження щодо форм обміну ідеями та людьми між Сходом і Заходом. Згідно з повідомленнями в Женеві, советський уряд погодився на дуже загальні умови, "розводення" зформулювання цієї західної вимоги, але з обмеженнями її до умов праці журналістів, деяких політичних діячів, а також професійних мотівів, контактів між молоддю, спортсменами. СРСР не погодився, однак, на оригінальне сформулювання цієї засади і рішуче та непохитно відкидав всілякі намагання західних держав таку засаду включити до пропонованої декларації, що її мають видати на закінчення цієї конференції її учасники.

Західні держави, чи принаймні частина з них, вважають, що навіть ця розводнена версія засади про "вільний обмін ідеями та людьми" між Заходом і Сходом є своєрідним "прогресом" і що за те вже можна формально визнати політичний статус краю в Європі з усіма советськими загарбаннями, починаючи з років безпосередньо після Першої світової війни, або інакше — призначити неуприщені советсько-російської колоніальної імперії.

Коли ж з'ясувати разом оту нібито советську поступку в Женеві і "указ" Президії Верховної Ради СРСР про додаткове оподаткування грошової допомоги чи винагород советським громадянам з метою ліквідувати будь-які контакти советських громадян зі зовнішнім світом, тоді бачимо, що йдеться тільки про дві сторони цієї самої медалі. Советський кордон має бути, як казав ще Сталін, "на замк", тобто таким, чи іншим способом вільні, або принаймні дещо вільніші контакти советських громадян зі зовнішнім світом не можуть бути толеровані.

Загрозна тенденція

Недавно федеральне бюро перепису населення повідомило, що протягом останніх кількох років дуже зменшилася кількість студентів коледжів, які походять із нижчої середньої економічної верстви, тобто із родин, які річні прибутки становлять 10-15 тисяч доларів. У 1970-му році 43 відсотки дітей із цієї економічної верстви були зареєстровані в коледжах і університетах, а в 1973-му році — тільки 36 відсотків. Ретельні Уряд і установи вищої освіти думають, що за академічний рік 1974-1975 ця статистика виявиться ще менш відрадною, беручи до уваги існуючі економічні проблеми — інфляцію, рецесію, безробіття голів родин тощо. Раніші неспокійні побоювання, що везе загрози коштам шкільної освіти можуть дуже негативно відбитися на можливостях дітей із нижчої середньої верстви здобути вищу освіту — тепер стали дійсністю.

Економічні проблеми наразі не мали великого впливу на кількість студентів із найнижчої економічної верстви, бо, поперше, ці студенти легше можуть одержати фінансову допомогу від Уряду чи коледжів, ніж діти із середньої верстви, а подруге, число дітей із найнижчої економічної верстви, які йшли на вищу освіту, і так ніколи не перевищало 19 відсотків. Але якщо продовжуватиметься теперішня тенденція астрономічних зростів у коштах навчання в коледжах і університетах, то незабаром зменшиться також число студентів із цієї економічної верстви. На вищу освіту зможуть тоді дозволити собі в більшості діти із багатіших родин, а це може бути першим, але важливим кроком до перемиріння ЗСА в суспільство із замороженими економічними класами, замість теперішнього відкритого суспільства, в якому кожна особа має змогу поліпшити свій економічний та суспільний рівень життя, головним шляхом здобуття вищої освіти. Америка може перестати бути країною великих можливостей, якою вона була ще навіть перед проголошенням своєї Незалежності 200 років тому. Сама загроза замороження суспільних клас може довести до соціального й політичного неспокою та послаблення демократичної системи країни.

Отже, Конгрес і Білий Дім, які тепер розглядають різні бюджетні пропозиції, повинні серйозно зазвонилися над двома справами, а саме, як облегшити податкові та інші фінансові обтяження родин, які належать до середньої та нижчої економічних верств, а також продовжувати і навіть збільшити урядову фінансову допомогу для потребуючих студентів із цих верств у формі стипендій, довготермінових позичок тощо. Добро країни та добро більшості її громадян вимагають негайної дії з боку Конгресу і Уряду.

ВРАТА АДОВІ БЕЗСПІЛЬНІ

Газета "Молодь України" з 13-го травня опублікувала статтю свого спеціального кореспондента, який мав за завдання, у відповідь на лист до редакції, розглянути справу загибелі 18-річного юнака з села Довге Поле і поширені з того приводу всієї погоди, не вважаючи на переведене поліційне слідство, яке устійнило, що смерть юнака наступила "у стані тяжкого алкогольного оп'яніння, яке межує із смертельною інтоксикацією". Безпосередньою причиною смерті мала бути "механічна асфіксія від закриття дихальних шляхів мусом". Слідство ствердило, що нібито сп'янілий юнак знав у придорожній сажоку і помер від удущення.

У статті "А почалося з тарки..." кореспондент широко пише про цей факт і одночасно розповідає, що у в'язку із загибелю юнака і селі поширилися різні пошуми, в тому й про те, що смерть юнака не була випадкова, чи із-за сп'яніння, а що його вбили, і що юнаком мав би бути ніхто інший, а місцевий комсомольський організатор. Так думують і так говорять, — пише він, — сусіди і знайомі загиблого юнака і так вважають його батьки, які відкидають офіційну версію смерті сина. Цим між іншим повністю збігається розслідування цієї трагічної події в селі кореспондентом газети, який мав за завдання, як видно зі змісту статті, піддати про аргументи у підтримку вислідів поліційного слідства, а також "розкрити" це й додаткові мотиви і чим, доказати "безпідставність погодинок в некористь комсорта. З цього погляду ця стаття накликає, бо вона виявляє методи попустування режимом преси, яка має за всяку ціну приховати правду.

Справа в тому, що ні газети, ні її кореспонденти не йдуться про боротьбу з пияцтвом в селі, але про боротьбу з релігією і з Церквою. На основі опублікованого матеріалу і всіх натяків, що ще лишилися у статті, можна зробити висновок, що загибель юнака Івана Сондратюка наступила наслідком конфлікту, який юзвивувався в селі на релігійно-церковному тлі. Селяни не дарма заплідзрівали комсорта, якого "службовим" обов'язком було боюватися з "релігійними переудами". З даних статті вказано видно, що батьки загиблого юнака були віруючі і між ними та комсоргом тусували з цього приводу удар, чи навіть більше ударів, що кореспондент окреслює як "задріст", пояснюючи тим акт обидування комсорта у вбивстві юнака.

Порядком ілюстрації кореспондент інформую, що в Дубнівському районі "крім православних церков, діє ще 10 сект, які охоплюють понад 90 юнаків і дівчат" і що юрема в селі Довге Поле заіснував "благодійний" ґрунт для впливу "традицій", тобто релігії і Церкви. Він пише також про те, що в селі обходять урочисто церковні свята, в першій мірі храмовий празник, доводячи, що такі свята тільки сприяють поширенню пияцтва між населенням, а в дальшому є причиною таких трагічних подій, як не траплялося з загиблєю юнака. Щоб перекопати читачів, кореспондент широко розписується про те, як власне в день загибелі юнака було таке "престольне свято", чи "храм" і що того дня всі "п'янували", включно з батьками юнака.

Говорячи про с. м. р. юнака, кореспондент О. Коєць відзначає, що при опитуванні "всі починають з одного: був у селі "храм". А який же "храм" без вишивки?" А тому, мовляв, де хто й передбачав, що "ніхто не один навколівши позавише, адже в селі "храм". Один з таких "передбачив" мав навіть батьки "навколівши" в намулі власне загиблого юнака, що це тоді "борсався" в намулі, але якоїсь допомогою йому він не подав. Шойно пізніше він з а. р. опонував сльотчакм, "аби підібравлі його п'яного".

Виня у всьому, на думку кореспондента, хибна "традиція", релігійність селян, а молоді — зокрема. В селі поширене пияцтво і якщо протягом року зареєстровано 57 правопорушень, пов'язаних з пияцтвом, то тому, думас О. Коєць, що на селі ще існує Церква і не ведеться достатньої антирелігійної пропаганди. Активізація атеїстичних гуртків серед молоді — це, каже, і с. т. е. що потрібне в "боротбі з правопорушенням". В селі району немає відповідних клубів, де молоді засвоювала б собі антирелігійне наставлення і приймала "нові обряди", як вшановування героїв праці, ветеранів війни, проводів до советської армії тощо. Замість того по селах продовжують влаштовувати "храмові свята", що нібито має викрикувати молоді душі.

Розвинувши таку "привідну думку", советський кореспондент під к. і. н. е. статті наводять ще один момент, який по всій правдоподібності доповнює до конфлікту між комсоргом і молоддю в селі. Сільська советська влада, виконуючи доручення з центру, наказала селянам в цю неділю, коли загинув юнак, йти на позачергову працю, т. зв. недільний, на колгоспні лани копати моркву. "Захід не відбувся, — пише кореспондент, — завадило "престольне свято". Іншими словами, селяни на колгоспні лани не пішли, а пішли до церкви і відтак святкували. Очевидно, комсорг С. Штогуна намагався "переконати" своїх ровесників такій вийти на лан на роботу, а коли з цим йому не пощастило, він просто нічого роз-

разів перед здобув перенство серед етнічних груп. В ансамблі танцюють теж і не українці, які полюбилися українським танок — стали його звеличниками.

Танцювальний Ансамбль Театральної Студії при особорі св. Володимира і Ольги під керівництвом відомого виступа не тільки в Чикаго, але і в інших містах, Любо Ценинського з театальною студією, полонив своїм виступом українську публіку, неукраїнських гостей. Любо Ценинський зумів своє безмежне замишування до театральності і танкового мистецтва передати своїм учням. Головою театральної студії є громадська діячка Олена Гаврасовська, а опікуном — парох о. крил. Мар. Бутринський, прихильць молоді і ентузіаст мистецтва. Ансамбль виступив у програмі з хоромом і трьома танками, полонив публіку.

Окреслюючи хоровий мистецтва, на закінчення імпрези, був виступ Ансамблем Бандуристів з хором молодечої організації ОДУМ в Чикаго. Під вправною рукою диригента А. Луппо вони проіграли три народні пісні. Виступ закінчили відспіванням

національного гімну разом з публікою. ОДУМ, як і парадія св. Йосифа всеціло підтримали Діловий Комітет й дали всебічну допомогу, щоб до соборницької імпрези, переважала якнайкраще. Виступ ОДУМ-у завдячуємо старанням його голови В. Коєцького і довготривалому диригенту музичних колективів ОДУМ-у п. А. Луппо, хоча були відсутні найкращі бандуристи ансамблю в Чикаго, зумів підготуватися з молоддю до виступу.

До Ділового Громадського Комітету від Організації та Товариства входили в більшості їхні провідники і керівники, мистецьких груп, що брали участь в програмі. В Діловому Громадському Комітеті працювали: проф. Адам Антонович, голова, три заступники: д-р Роман Коєцький, що сповняв і обов'язки секретаря, М. Оляшанський і О. Яценків. Роман Яценків сповняв обов'язки скарбника, а д-р П. Вігінський обов'язки координатора хорів. Активними членами Комітету були: о. Йосиф Шарий, Ю. Позняк, Я. Стефанюк, В. Купляк, п. Я. Проція, п. М. Лисенко, адміністратор ансамблю

разів перед здобув перенство серед етнічних груп. В ансамблі танцюють теж і не українці, які полюбилися українським танок — стали його звеличниками.

Танцювальний Ансамбль Театральної Студії при особорі св. Володимира і Ольги під керівництвом відомого виступа не тільки в Чикаго, але і в інших містах, Любо Ценинського з театальною студією, полонив своїм виступом українську публіку, неукраїнських гостей. Любо Ценинський зумів своє безмежне замишування до театральності і танкового мистецтва передати своїм учням. Головою театральної студії є громадська діячка Олена Гаврасовська, а опікуном — парох о. крил. Мар. Бутринський, прихильць молоді і ентузіаст мистецтва. Ансамбль виступив у програмі з хоромом і трьома танками, полонив публіку.

Окреслюючи хоровий мистецтва, на закінчення імпрези, був виступ Ансамблем Бандуристів з хором молодечої організації ОДУМ в Чикаго. Під вправною рукою диригента А. Луппо вони проіграли три народні пісні. Виступ закінчили відспіванням

Василь І. Гришко

ЧАС НА ПЕРЕГЛЯД І ЧАС НА ЗМІНИ

(Порядком дискусії)

Але від філософських абстракцій перейдімо до конкретної - політичної реальності української дійсності та її проблем у їх безпосередньо-практичному стосунку до національної діяльності на еміграції. Тут відразу ж мутну ствердити, що насправді серед проблем нашої національно-політичної діяльності в українській "межовій ситуації" сьогодні найголовнішими акцентом є саме такі чотири, як от: проблема нашої трагічної самотності в світі, проблема визволення від будь-яких ілюзій щодо зовнішнього світу, проблема усвідомлення справжньої суті нашої національного буття та нашого національного стану в собі самих і наразі — проблема власної відповідальності за наше національне "бути чи не бути". Розглянемо ж бодай загальною конжур з цих чотирьох проблем у їх послідовності та в їхньому взаємозв'язку, як для відповідних практичних-політичних висновків.

3. Українська зовнішньополітична самотність у сучасному світі

Отже — передусім щодо нашої трагічної самотності в світі. Тут, очевидно, я маю на увазі самотність українського народу перед лицем безпосередньої небезпеки для його національного існування за відсутності будь-якої налі на допомогу з боку байдужого до нього зовнішнього світу. Та ця ж самотність, очевидно, стосується й української політичної еміграції в її зусиллях працювати саме в цьому байдужому до української долі зовнішньому світі — для

правдиве з одним з юнаків. Мільйонів зі свого боку, "покриля" справу, зваливши все на пияцтво, і цим шляхом пішов кореспондент "Молоді України", щоб рятувати комсомольського організатора, бо, мовляв, від нього і від його батьків ціле село відвернулося, п'януючи його вбивником юнака.

Про вирішальність релігійного моменту у всій цій справі говорить й те, що похорони юнака відбувалися за священником і що після похоронів була влаштована традиційна трива пошесті, на якій між іншим і була мова про те, як писав газета, що юнака так вбили комсорг. Так чи інакше, поширення таких погодинок у советських умовах і відверте відмічування цього факту у советській газеті виявляє, яку затяжку боротьбу проводить советський режим в Україні з Церквою і релігією і яких зазвистів та методів він хапастеся, щоб забезпечити "атеїстичне виховання" молоді.

національного гімну разом з публікою. ОДУМ, як і парадія св. Йосифа всеціло підтримали Діловий Комітет й дали всебічну допомогу, щоб до соборницької імпрези, переважала якнайкраще. Виступ ОДУМ-у завдячуємо старанням його голови В. Коєцького і довготривалому диригенту музичних колективів ОДУМ-у п. А. Луппо, хоча були відсутні найкращі бандуристи ансамблю в Чикаго, зумів підготуватися з молоддю до виступу.

До Ділового Громадського Комітету від Організації та Товариства входили в більшості їхні провідники і керівники, мистецьких груп, що брали участь в програмі. В Діловому Громадському Комітеті працювали: проф. Адам Антонович, голова, три заступники: д-р Роман Коєцький, що сповняв і обов'язки секретаря, М. Оляшанський і О. Яценків. Роман Яценків сповняв обов'язки скарбника, а д-р П. Вігінський обов'язки координатора хорів. Активними членами Комітету були: о. Йосиф Шарий, Ю. Позняк, Я. Стефанюк, В. Купляк, п. Я. Проція, п. М. Лисенко, адміністратор ансамблю

разів перед здобув перенство серед етнічних груп. В ансамблі танцюють теж і не українці, які полюбилися українським танок — стали його звеличниками.

справи змагання за українське національне майбутнє. Мутну зазначити, що тут не йдеться просто про так авант "декон'юктуру" української справи в зовнішній політиці тих чи інших "світових потуг", які могли б, за своєю позицією в стосунку до СРСР, бути зацікавленими в так званій "українській карті" для міжнародно-політичної гри чи навіть і військово-політичної "розграти".

Ні, йдеться про тривалий чи може й постійний стан, так би мовити, "декаліфікації" та навіть і "дегенерації" самих цих "потуг" — як у політичному, так і в військово-політичному, так і в морально-розумовому, як ділового протиставлення сил, що приречена нашу націю на смерть. Зрештою, протягом останніх тридцяти років ми були свідками ганебного банкрутства кількох періодів нібито сприявливий для українських ідей "кон'юктур" в міжнародно-політичних сферах так званого "західного вільного світу" на чолі з Америкою. Була навіть проголошена така зва "політична визволення" з її догматом "тижнем поневолених народів", що стосувався й України.

І що ж? Усе це виявилось блефом, і бутафорією - проголошення "визволення" раптом обернулося в свою протилежність — у міжнародно-політичну легалізацію потужніших "визволителів" одержави повновладдя Москвою народів не лише СРСР, а й усієї Східної Європи. І все це лише в обмін за досить проблематичні перспективи обидва Москвою прибути для капіталістичних монополій Америки й Західної Європи в освоєннях (силами повновладних) просторах селянського Сходу.

Власне, гола реальність того факту, що політика "вільного Заходу" насправді не виліта від вирішальної в ньому сили великого капіталу з його чисто "бізнесовими" калькуляціями — це те, що робить усюди так звані "кон'юктур" для української справи в зовнішній політиці Заходу не тільки даремними, але й небезпечними ілюзіями.

Во ж, на додаток до всього, ді кон'юктур базуються на певній рівновазі атомового терору, в категоріях якого тільки й мисляться в політиці військ "великих світових потуг" роз'язки їхніх конфліктних ситуацій — без уваги не тільки на інтереси, а й на саме існування якихось там, мовляв, "малих націй".

А як щодо азійсько-комуністичного Сходу чи так званої "китайської кон'юктур"? По правді, з цим не пов'язані серед українців ніякі ілюзії так званого "визволення", зате є можливість і-

„Верховина“, Вол. Коєгор, Анастолі Луппо, М. Паско, Любо Ценинський та зі Соколов-сот. М. Петруняк і Л. Кузик. Всі колишні Соколи Чикаго і околиці творили Сокольський Комітет.

З великим признанням слід згадати й години радіомовлення, що всеціло і безкорисно підтримали працю Ділового комітету. Вони поклали широку пропаганду своїми інформаціями серед слухачів ось, наприклад: радіопрограма проф. В. Іващука, собору св. Володимира і Ольги, катедри св. Миколая, катедри св. Володимира, п. А. Самбірських, Т. А. Купця, Промисловців і Професіоналістів та спортова передача інж. Р. Дублянці і передача ООЧ-СУ.

Не менш і Українські Церкви, що розпоряджуються мистецькими одиницями, підтримали нашу Ювілейну імпрезу їхньою участю у виконанні програм.

Клуб Львів'ян, що його очолює Р. Яценків з призначенням видав заклад до членів своєю масовою участю зважачи ювілейні відзначення Сокольської Організації та передав 50 дол. на витрати, зв'язав з улашту-

люзі так званої нагоди для боротьби". Та про яку "спільну нагоду" в цьому варіанті "кон'юктур" може бути мова, якщо взяти до уваги реальність таких перспектив, як наступальний і переможний перебіг війни СРСР з Китаєм за умов сприятливої для СРСР неутрачності, а може й "бізнесово" - політичного партнерства з ним Заходу?

4. Проблема визволення від будь-яких ілюзій щодо зовнішнього світу

Таким чином — ствердження самотності української нації в її трагічній ситуації в СРСР сьогодні, серед байдужого до неї зовнішнього світу — це те, що вже саме собою означає зречення від ілюзій щодо цього зовнішнього світу. Та в даному разі перед нами стоїть проблема визволення української національно-політичної свідомості і національно-політичної діяльності від будь-яких ілюзій щодо зовнішнього світу в розумінні визволення від будь-яких орієнтацій на зовнішні сили.

Ця проблема стосується як українців на батьківщині, так і ще більшою мірою української політичної еміграції.

Треба казати прямо: спокую різних орієнтацій на ті чи інші зовнішні сили — це те, що є національно-історичне прокляття, яке великою мірою спричинилося й до того, що український народ так і не спроможний був й досі забезпечити собі державну незалежність; а не живши справді незалежним державним життям, не зміг навіть розвинути в справді повноцінну, внутрішньо-консолідовану і тому внутрішньо сильну націю.

Звичайно, не сталося наслідком самого геополітичного становища України на перехресті суперечних інтересів кількох великих держав. Але це не міняє того факту, що протягом усієї своєї історії ми всі свої визвольні зусилля пов'язували з такою чи іншою зовнішньою орієнтацією і завжди воювали то з поляками проти турко-татар, то з турко-татарами, проти поляків, то знову з поляками чи турками проти росіян, то потім з росіянами проти поляків, а пізніше в ці комбінації ввійшли ще шведи, а потім німці та інші.

Зрештою, ця звичка завжди бути з кимось проти когось відучила нас бути самими собою й стояти самим за себе навіть і тоді, коли це зовсім і не означало мати проти себе всіх. Чи ж не самі ми в Переяславі залізли в ярмо Москви, якого сама Москва нам навіть і не пропонувала? Бо наш гетьман не уявляв себе інакше, як чинимось васалом і шукав підпори своєї влади не в силі свого народу, а в силі протекції чужих суверенів.

(Продовження буде)

Голоси еміграції

— ЧИ ЦЕ НЕ КІННИ?

Як відомо за офіційними даними, в межах СРСР живе 47 мільйонів українців (1970 р.). Мова цього найбільшого після росіян слов'янського народу розвивається і прокидається як ніколи досі — коли вірити твердженням Вілліда - Веллора, да та його політику від мовознавства. І ось для цього багатомільйонного народу виходить у Києві пошукливо-науковий журналчик, присвячений проблемі як цю мову плекати та ліпше пізнавати. Журналчик подібний до "Рідної мови", що за "буржуазної" Польщі виходив для кількох мільйонів українців під "шляхетським гнітом". Подібний і до "Слова на сторони", що тепер виходить у "капіталістичній" Канаді для відносно такої малої кількості українців у вільному світі.

Київський журналчик "Збірник" — як його називає редакція із заголовком "Рідне слово" — з'являється всього раз на рік. Довго доводиться чекати любителям рідної мови на полицю кожного числа. Попередній професор І. Огієнко потрапив самотужки видавати свою "Рідну мову" щомісяця, але в "суверенній" УССР, що має десятки чи й сотні мовознавців, подібне видання треба приготувати аж п'ять років.

Але це не все. Справжнього шоку зазнає любитель мови, коли погляне на тираж цього видання. Останнє число цього журналу видає у кількості 2800 примірників (!!!). Дві тисячі примірників на 47 мільйонів українців (не враховуючи тих, що живуть поза СРСР) — це крапля в морі, не сміх! Але це й кінець з української людини, коли взяти до уваги, що це звороти титульної сторінки редакції журналу стверджує: "Збірник розрахований на широке коло читачів". Справді дуже широке! Крім того, більшість наклади йде поза межі України, щоб здобути заграницю валюту. А в самій УССР, десять років тому було 32 тисячі бібліотек.

Висновок ясний: режим не хоче, щоб українці вивчили рідну мову. Яка небезпечна оця українська мова для червоного окупанта, видно хоч би з того, що зазначене число "Рідного слова" редагувала колеґія аж з чотирьох редакторів, між ними є і відповідальний редактор і відповідальний секретар. Це в додатку до цензора, через руки якого книжечка також переходила. Або таке: матеріал до числа за 1974 рік здали до набору в червні того ж року, підписано до друку аж в листопаді, а вийшло аж пізньою весною 1975 р. Значить, матеріал пролежав 5 місяців у пелюрі, а приблизно стільки ж часу зайняло видавництво надрукувати 92 сторінки журналу к в шеньковому форматі.

Наведені факти говорять самі за себе.

А. Вільшанка
 Редінг, Па.

ванням імпрези. Також своїми пожертвами імпрезу підтримали і кол. Соколи: д-р Ярослав Войнаровичів "50 дол.", д-р Р. Коєцький, харчова крамниця кооператива "Самодопомога", д-р П. Демус, Р. Яценків і О. Яценків (Закінчення на стор. 3-4)

ВИБАЧАЄМОСЬ ЗА ПОМИЛКУ

На закінчення друкованої на цьому місці розповіді Івана Лутвака "Доліна, плату, Вогороди чужини" із згаданою Пшимом Канцом "Пропашатюк" книги. Років'яті-околиці, помалювано пропущено, що цей розділ Івана Лутвака з книги Пшимом Канца переказав для "Свободи" з життєвої мови П. Йосиф Шарий, відомий читачам "Свободи" з друкованих в ній інших політичних переказів, як і оригінальних матеріалів.

Адам Антонович

СОКОЛЬСЬКІ ВІСТІ

У 80-тій Сокольській Організації (Соколи-Батька) та 60-тій Промисловій Шевченківської Здику у Львові в 1914 році.

Юний хор ансамблю „Верховина“ під дир. п. Я. Проція відспівав п'ять пісень. П. Я. Проція є вчителькою підлеглої школи св. Миколая, відома і пона посади виховниці та неперевершеної організаторки шкільних імпрез і виступів. Катедральний хор в цьому році відзначив свій п'ятнадцятий ювілей. Опікуном Ансамблю є Владика Ярослав Габро, а духовним провідником о. крил. Лисенка. Парафія св. Йосифа прекрасно зарекоментувала себе виступом мішаного і жіночого хорів. Мішаний хор виступив під диригентурою Ю. Позняка, а жіночий під дир. Я. Стефанюка. Мішаний хор прославив дві пісні. Жіночий хор також співав дві пісні. Обидва диригенти викладають багато праці у

вишколення цих хорів. Хори творять едніцілізовані колективи і гарно презентуються строями. О. парох Я. Шарий з душею не тільки хорів, але й цілої парафії, відомий своїм ініціативі і активності серед громади. Не тільки щиро привітав почин Ділового комітету ювілейних сокольських відзначень, але й всеціло його підтримує і дав йому всебічну допомогу. Головою хору є Б. Купляк — любитель хорового мист

